

Круш П.В.

К.э.н., проф. НТУУ «КПІ»

Чередниченко О. А.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

В статье исследована и приведена классификация методов и принципов диагностики финансового состояния предприятия по различным его уровням, определено место и роль моделирования в финансовом анализе, согласно существующим классификациям, рассмотрены основные виды моделей, используемых в процессе диагностики финансового состояния предприятия; раскрыта система показателей экономической диагностики.

Krush P.V., Cherednychenko O.A.

The paper investigated and a classification of methods and principles of diagnosis of the financial condition of the company on its various levels, the position and role modeling in financial analysis, according to existing classifications, the main types of models used in the diagnosis of the financial condition of the company; disclosed a system of indicators of economic status.

Сердюк Б.М.

канд. тех. наук, доцент НТУУ «КПІ»

Лежук А.А.

студентка ФММ, НТУУ «КПІ»

СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО ЗБИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В даній статті було розглянуто еколого-економічні збитки та їх вплив на макросередовище. Проаналізовано основні аспекти даного виду збитків.

Ключові слова: втрати, економічний збиток, забруднення, виробництво.

Вступ. Сьогодні особливої актуальності набуває визначення економічного збитку. Оскільки, найчастіше його виражають сумою основних локальних збитків, а саме: від погіршення здоров'я населення, комунальному господарству, промисловості, лісовому та сільському господарству.

Великий внесок у дослідження даної проблематики внесли О. Балацький [1], Писаренко В.Н., Писаренко П.В., Писаренко В.В [6] Г. О. Білявський, Ю. Д. Бойчук, К. Ф. Гофман Д. М. Колотило, Г. О. Черевко, Л. І. Салюк, Є. В. Рюмина М. А. Хвесик [7] і багато інших.

Постановка задачі: метою даної статті є визначити форми прояву економічного збитку, функції, види та розрахувати його. Відповідно до поставленої мети визначено наступні основні задачі: проаналізувати, як визначити розмір збитку, а також його види. В статті надається кількісна оцінка даного виду збитків. Для дослідження поставлених задач

використовуються наступні методи: аналізу, наукового дослідження, узагальнення, вимірювання, індукція, синтезу.

Результати дослідження. Під збитком розуміється або реальна втрата (витрати, що особа, чії права порушені, повинна зробити чи зробила для відновлення своїх прав, або втрата, ушкодження його майна), або втрачена вигода – недоотримані доходи, котрі ця особа одержала б у звичайних умовах цивільного обороту, якщо б не порушувались її права [5].

Існує кілька підходів щодо визначення збитків (в основному пов'язаних із забрудненням) від порушень стану навколишнього природного середовища. В них із різним ступенем повноти враховуються витрати, що виникають внаслідок забруднення середовища та негативних змін його стану. Пропонуються способи і методи розрахунку в натуральному вираженні, наводяться деякі залежності між ступенем забруднення середовища і розміром шкоди, заподіяної цим явищем. Однак грошовий вираз збитків визначається досить суперечливо: одні пропонують визначати за витратами валової продукції; інші – за приведеними витратами на заходи з ліквідації наслідків забруднення і на відтворення продукції, що втрачається; треті – за зміною економічної оцінки ресурсу; можна розраховувати також за балансовою вартістю пошкоджених фондів та об'єктів, здійснивши розрахунки за таксами та встановленими тарифами[6].

Збиток має декілька аспектів – натуральний, моральний, естетичний, престижний, соціальний, економічний, правовий і так далі.

В натуральній формі збиток проявляється у вигляді зниження урожайності сільськогосподарських культур і продуктивності тваринництва. В моральному аспекті – втраті вільного часу, погіршенні настрою, переживаннях (даний вид доволі важко піддається фінансовій оцінці). Естетичний – у вигляді погіршення якостей природи і навколишнього середовища. Соціальний – через зростання захворюваності населення, зменшення тривалості життя. Дані аспекти тісно пов'язані між собою.

Економічний збиток, повинен бути їх еквівалентом [1], означає матеріальні втрати (невиконання норм, нормативів, лімітів, втрати, крадіжки, порчі, брак виробництва, його виправлення, аварійні та позапланові ремонти), непродуктивні витрати (анулювання замовлень, утримання обладнання в період простоїв, простої робітників, понадпланові ремонти), втрачену вигоду (невиконання договірних зобов'язань за обсягами поставок, невиконання договірних зобов'язань за строками поставок, невиконання строків впровадження нової техніки, не було укладено для підприємства вигідних угод) [2].

Економічний збиток, враховуючи, вище перелічені аспекти можна визначити за формулою 1:

$$З = З_с + З_к + З_п + З_з \quad (1)$$

Де, Z_c – збиток сільському та лісовому господарству, Z_k – збиток житлово-комунальному господарству, Z_p – збиток промисловості, Z_z – збиток, спричинений зростанням захворюваності населення [1].

Величина збитку розраховується на основі діючих у потерпілої сторони норм, тарифів і цін. Наднормативні фактичні витрати відшкодуванню не підлягають. Коли потерпілій стороні завдано збитків кількох видів, то вони обчислюються за кожним видом окремо, після чого підсумовуються. Важливо уникати повторного врахування деяких втрат. Збитки обчислюються за наслідками порушень договірних зобов'язань незалежно від змісту цих порушень [2].

Економічні збитки, як комплексний показник, що відбиває особливості взаємодії виробництва з середовищем і здійснює вплив на головні характеристики виробничої діяльності, виконує такі функції:

1) Облікова функція проявляється у тому, що збитки є мірою оцінки впливу господарської діяльності на середовище.

2) Інвестиційна функція виходить з того, що яким би чином не оцінювалися економічні збитки, вони, у всякому разі, визначаються розмірами додаткових вкладень матеріальних і трудових витрат, виступають як поточні витрати та капітальні вкладення.

3) Обмежувальна функція економічних збитків проявляється в тому, що об'єкти-забруднювачі прямо (у вигляді штрафів) або побічно (у вигляді подорожчання вихідної сировини, підвищення захворюваності працюючих та ін.) відчувають наслідки своєї діяльності. Це потребує відповідних заходів (удосконалення технологій, створення маловідходних виробництв, та ін.) з метою скорочення негативних наслідків власної діяльності.

4) Стимулююча функція тісно пов'язана з розглянутою функцією. Різного роду платежі та штрафи, які визначають на основі економічних збитків, стимулюють скорочення забруднення, і, відповідно, зменшують витрати об'єктів на компенсацію збитків.

В той же час збитки дозволяють приймати обґрунтовані з економіко-екологічної точки зору рішення щодо можливості і необхідності функціонування об'єктів, черговості освоєння інвестицій на об'єктах. Економічні збитки, як прямі втрати і додаткові витрати, можуть бути завдані населенню безпосередньо, а також опосередковано в результаті зміни умов функціонування господарських об'єктів, як наслідок деградації якості середовища. При цьому зміни виробничо-економічних та екологічних властивостей, які визначають натуральні збитки, можуть бути тимчасовими та безповоротними, такими, що завдаються безпосередньо природним ресурсам та побічно через умови їхнього існування [3]. Оцінка збитків здійснюється у вартісному виразі за певний період часу. Збитки можуть бути несуттєвими, коли вони не перевищують поріг чутливості екологічної системи та її стійкості, а також суттєвими, коли згаданий поріг перевищується. Економічні збитки розраховують у п'яти видах:

1) фактичні збитки, тобто втрати або негативні зміни, що можуть бути оцінені у вартісній формі у звітному періоді;

2) можливі, які спостерігатимуться в перспективі, тобто мають умовно-теоретичний характер;

3) відвернені, що становлять різницю між фактичними і можливими збитками;

4) ліквідовані – та частина збитків, на яку їх було зменшено завдяки здійсненню певних заходів;

5) потенційні – збитки, що можуть бути завдані суспільству в майбутньому через нинішнє забруднення навколишнього природного середовища [4].

Дослідження, проведені у США, показали, що в структурі економічних збитків від забруднення повітря перше місце посідає здоров'я населення (37,9 %), друге – комунальне й побутове господарство (31,7 %), третє – транспорт і промисловість (29,8 %). Сільське господарство – на останньому місці (0,6 %) [4].

Межі між економічними збитками та їх формами дуже умовні. Проте в кінцевому підсумку будь-якій формі порушень навколишнього природного середовища можна дати вартісну або принаймні матеріальну оцінку. Наприклад, втрати сільського господарства від забруднення навколишнього природного середовища можуть проявлятися в зниженні урожайності, продуктивності худоби тощо. На землях, забруднених пилом, урожайність основних сільськогосподарських культур знижується на 15-30%, а термін служби устаткування (техніки) скорочується на 20-30% [4].

Висновки. В даній статті було розглянуто економічні збитки, їх основні функції та аспекти, надано теоретичну оцінку. Можна сказати, що економічні збитки проявляються в багатьох формах на всіх рівнях народного господарства. Підсумовуючи дану роботу потрібно зазначити, що розрахунок даних збитків є неоднозначним питанням і потребує подальшого вивчення у майбутньому.

Перелік посилань

7. Балацький О.Ф. Антологія економьки чистой среды/ Балацький О.Ф.: Суми: ИТД «Университетская книга», 2007. 272 с.

8. Круш П.В. Внутрішній економічний механізм діяльності підприємства. [Текст]: Навч. Посібник/ Круш П.В., Тульчинська С.О., Тульчинський Р.В., Кириченко С.О., Кривда О.В., Кавтиш О.П. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 2006 с.

9. Розрахунок збитків за забруднення довкілля. Екологія. [Електронний ресурс]/ Перша українська електронна бібліотека підручників. - Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com.ua/ekologiya/rozrazhunok_zbitkiv_zabrudnennya_dovkillya .–Назва з екрану.

10. Збитки від забруднення довкілля, їх види та методи нарахування [Електронний ресурс]/ наукова бібліотека «Буковина» - Режим доступу до ресурсу: http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,99999999/catid,127/id,3619/ .– Назва з екрану.

11. Конспект лекцій «Страховання-Шелехов». [Електронний ресурс]/ Режим доступу до ресурсу: <http://readbookz.com/book/114/2893.html> – Назва з екрану.

12. Загальна класифікація порушень навколишнього природного середовища [Електронний ресурс]/ Писаренко В.Н., Писаренко П.В., Писаренко В.В. Сільськогосподарсько галузевий сервер- Режим доступу до ресурсу: http://www.agromage.com/stat_id.php?id=526.–Назва з екрану.

13. Бухгалтерська інтерпретація екологічного збитку [Електронний ресурс]/
І. В. Замула.
14. Вісник Хмельницького національного університету 2009, №4. Т.3. Режим
доступу до журн. http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vchnu/Ekon/2009_4_3/107-110.pdf.–
Назва з екрану.

Сердюк Б.М.

Канд. техн. наук, доцент НТУУ «КПІ»

Лещук А.А.

Студентка ФММ, НТУУ «КПІ»

СУЩНОСТЬ ЭКОНОМИЧЕСКОГО УЩЕРБА ПРЕДПРИЯТИЯ

В данной статье были рассмотрены эколого-экономический ущерб и их влияние на макросреда. Проанализированы основные аспекты данного вида убытков.

Ключевые слова: потери, экономический ущерб, загрязнение, производство.

Serdyuk B.M., Leshchuk A.A.

THE ESSENCE OF ECONOMIC DAMAGE ENTERPRISE

This article considered the ecological and economic losses and their impact on the macro. The main aspects of this type of damage.

Keywords: loss, economic loss, pollution, production.

Тюленева Ю.В.

К.е.н., ст. викл. НТУУ «КПІ»

Заволока В.І.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ОБҐРУНТУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВАРІАНТУ ВИКОРИСТАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНИХ ВІДРАХУВАНЬ

Для підвищення ефективності використання амортизаційних відрахувань пропонується розглянути два варіанти їх використання – нагромадження на депозитному рахунку в банку і використання в господарському обороті для задоволення поточних потреб в оборотних коштах. Ефективний варіант обирається з врахуванням ситуації на ринку депозитів, на основі розрахунку граничної рентабельності оборотних засобів і порівняння її з фактичною на підприємстві.